

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-02-08

Diarienummer N609-5202/23

Handläggare:

Sara Lingefors

E-post: sara.lingefors@grundskola.goteborg.se

Översyn av Göteborgs Stads lokala ordningsföreskrifter

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

Grundskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2024-02-08, som sitt yttrande till stadsledningskontoret.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har begärt grundskolenämndens yttrande över en remiss gällande översyn av Göteborgs Stads lokala ordningsföreskrifter. Grundskoleförvaltningen ställer sig positivt till stadsledningskontorets förslag om att skolgårdar ska betraktas som en offentlig plats efter verksamhetstid.

Förvaltningen har undersökt förslaget sett till skolans tillsynsansvar, elevernas trygghet, nedskräpning och personalens arbetsmiljö. Grundskoleförvaltningen föreslår grundskolenämnden att tillstyrka förvaltningens tjänsteutlåtande och översända det som eget yttrande till stadsledningskontoret.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Genom att motverka att skolgårdar används som en plats för alkohol- och lustgasförtäring kan den arbetstid som läggs på att städa skolgårdar varje morgon, i stället användas till annat, vilket skulle gynna eleverna i högre grad.

Bedömning ur ekologisk dimension

Nedskräpning är ett hållbarhetsproblem på flera vis. Skräpet kan riskera att vara till skada för både människor och djur. Det vanligast skräpet är idag cigarettfimpar följt av portionssnus. Även skräp gjort av metall och glas förekommer i stor utsträckning.

Bedömning ur social dimension

Skolgården är en plats där såväl elever som personal ska vara trygga, både under och efter verksamhetstid. En förutsättning för trygghet är att skolgården inbjuder till att vara en plats för barn och unga och inte ett tillhåll för alkohol- och lustgasförtäring. Genom att fastställa skolgårdar som offentlig plats efter verksamhetstid i stadens lokala ordningsföreskrifter, skapas en tydlig reglering som ger möjlighet att upprätta allmän ordning på offentlig plats.

Bedömning av barnets bästa

Genom ovanstående resonemang bedöms detta vara ett beslut där barnets bästa har tagits i beaktande.

Samverkan

Information på facklig samverkansgrupp (FSG) den 18 mars 2024.

Bilagor

1. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, daterat 2023-10-20, avseende förslag till Göteborgs Stads lokala ordningsföreskrifter.
2. Förslag till lokala ordningsföreskrifter för Göteborgs Stad.

Ärendet

Stadsledningskontoret har begärt att grundskolenämnden ska ta ställning till förslag om Göteborgs Stads lokala ordningsföreskrifter. Ställningstagandet avser främst utpekandet av skolgårdar som offentlig plats efter verksamhetstid och tillämpningen av 10 § gällande alkohol- och lustgasförbud.

Grundskolenämndens yttrande ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 8 april 2024.

Beskrivning av ärendet

Sveriges kommuner och landsting (SKR) har uppdaterat tidigare cirkulär från 1995. Det uppdaterade underlaget i cirkuläret, syftar till att vara ett stöd i framtagandet av kommunens lokala ordningsföreskrifter. En kommun har möjlighet att fastställa föreskrifter om kommunen anser att det är nödvändigt för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats. Stadsledningskontoret har utifrån denna vägledning, gjort en översyn av Göteborgs Stads lokala ordningsföreskrifter, som inbegriper ett flertal områden. Stadsledningskontoret har meddelat grundskolenämnden att särskilt beakta utpekandet av skolgårdar som offentlig plats *efter* verksamhetstid vid tillämpningen av 10 § (områden rörande alkohol- och lustgasförbud).

Under skoltid och under den tid verksamhet bedrivs, är skolgårdar inte att betrakta som offentlig plats, enligt 1 kap. 2 § i ordningslagen (OL). Skolgårdar kan dock jämföras med offentlig plats *efter* verksamhetstid om det är önskvärt från staden. Ett utpekande av skolgård som offentlig plats, innebär att lokala ordningsföreskrifter kan tillämpas, vilket möjliggör ett förbud mot bruk av alkohol och lustgas på skolgårdar.

Enligt nuvarande lydelse av *Lokala ordningsföreskrifter för Göteborgs Stad* får spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker men en alkoholhalt överstigande 3,5 volymprocent, ej förtäras på offentlig plats annat än i samband med tillåten utskänkning av sådana drycker inom bestämda områden. I stadsledningskontorets förslag till ny lydelse av de lokala ordningsföreskrifterna föreslås följande tillägg;

Bruk av lustgas i berusningssyfte och förtäring av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker med en alkoholhalt överstigande 3,5 volymprocent är därutöver inte tillåten på eller i omedelbar närhet av för allmänheten tillgänglig lekplats eller begravningsplats inom kommunen och inte heller på skolgårdar och förskolegårdar när verksamhet enligt skollagen inte bedrivs.

Förbud mot rökning har tidigare lyfts fram som en viktig punkt att föra in i lokala ordningsföreskrifter. Användning av tobak regleras i tobakslagen och kan därför inte ingå i samma föreskrifter. I enlighet med 6 kap. 2 § är rökning förbjuden i lokaler avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn eller ungdom samt på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem. Grundskolenämnden lyfter därmed inte fram rökförbud som ett regelförslag till lokala ordningsföreskrifter.

Skolgårdar

Stadsledningskontoret bedömer att skolgårdar har en tydlig avgränsning mellan vad som är skolgård och allmän plats och att det därmed inte behövs någon vidare förklaring till vart gränsen går i form av kartor eller liknande.

Förvaltningen har även tittat på vad som gäller för skolgårdar när tillfälliga skollokaler till följd av ombyggnad har upprättats. Baracker och paviljonger upprättas oftast i anslutning till befintlig skolgård, vilket inte påverkar tydligheten i vad som är skolgård och allmän plats. En tillfällig skollokal har samma krav på friyta som en permanent lokal.

Under skoltid och under den tid då fritidshemsaktivitet pågår, avgör huvudmannen vilka regler som gäller på skolan och på skolgården. När verksamheten upphör för dagen kan inte skolans regler tillämpas för de som vistas på skolgården. Skolgården bör efter verksamhetstid, göras tillgänglig för andra aktiviteter som uppmuntrar till lek och rörelse för barn och unga. Skolgårdens gungställningar och fotbollsplaner kan nyttjas efter att skol- och fritidshemsverksamheten har stängt för dagen. Skollokalerna hålls ofta öppna för kvällsaktiviteter och sportevenemang. I syfte att upprätthålla en aktiv och meningsfull fritid för barn och unga, bör skolgården vara en trygg plats även efter verksamhetstid. Det är därför av vikt att se till att bruk av lustgas och alkohol, inte förekommer på stadens skolgårdar. Förtäring av alkohol kan medföra nedskräpning, störande beteende och skadegörelse. Det kan även skapa tillfällen för att narkotika brukas. En plats där detta förekommer, är inte trygg plats för barn att vistas på och kan bidra till att fritidsaktiviteten ger en känsla av oro.

Trygghet och tillsynsansvar för elever

Tillsynsansvaret för elever övergår från vårdnadshavare till huvudmannen under den tid då eleven befinner sig i grundskolan. Det är således huvudmannens uppgift att se till barnen under den tid de vistas i verksamheten och att ha rutiner för vad som ska göras för att uppfylla denna skyldighet.

Till följd av förtäring av alkohol och lustgas, förekommer nedskräpning på skolgårdar i Göteborg i form av bland annat tomburkar och lustgasbehållare. Skolpersonal påbörjar ofta arbetsdagen med att avlägsna skräp och dylikt från skolgården innan verksamheten startar.

Enligt 5. kap 3 § i skollagen ska, huvudmannen säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. Skolan behöver ha rutiner för att tillse elevers trygghet, som bland annat yttrar sig i en trygg skolmiljö. Om det är tillåtet att bruka lustgas eller alkoholhaltig dryck på en skolgård efter verksamhetstid, ökar risken för att en lustgastub, flaska eller tomburk kan finnas kvar på skolgården, trots att skolan enligt rutin har städat skolgården. Det finns därmed en potentiell risk för att en elev skadar sig på en trasig flaska eller får i sig olämpligt innehåll. För en elev med intellektuell funktionsnedsättning, skulle faran kunna vara högre, då förmågan att förutse konsekvenser av en handling är svårare än för barn som inte har en intellektuell funktionsnedsättning.

Personalens arbetsmiljö

Arbetsgivaren har arbetsmiljöansvar och är skyldig att vara aktiv och vidta åtgärder genom att få bort eller minska risker för ohälsa och olycksfall i arbetet. Dock kan det vara svårt för arbetsgivaren att ta sitt arbetsmiljöansvar fullt ut, då vissa risker ligger utanför vad en chef kan påverka. Efter inspektion har Arbetsmiljöverket begärt att förvaltningen ska göra riskbedömningar utifrån förekommande arbetsuppgifter/händelser. Områden som identifierades var bland annat:

- Risk att påträffa farliga föremål så som narkotika, sprutor och vapen och därmed hamna i en riskfylld situation.
- Brist på rutin vid säker öppning och stängning av lokalerna.

Genom att begränsa användning av ovan nämnda föremål, kan arbetsgivaren enklare påverka att riskerna minskar för personalen.

Dialog med förskoleförvaltningen

I tidigare dialog med förskoleförvaltningen fanns ingen invändning till att allmänhet vistas på förskolegårdar efter stängningstid. Förskoleförvaltningen ansåg att det fanns starka skäl att införa förbud mot rökning och alkoholförtäring på förskolegårdar, på grund av upplevda problem med nedskräpning och vandalisering. De ansåg dessutom att det fanns en överhängande risk att fimpar, sprutor och glasskärvor missades, trots städning av gården innan öppning, vilket skulle kunna innebära att barnen drabbades allvarligt.

Förvaltningens bedömning

Flera skolor i Göteborg, upplever problem med nedskräpning och anser att det skulle kunna få konsekvenser om elever fick tag på en trasig flaska eller fick i sig olämpligt innehåll. Sett till skolans tillsynsansvar, elevernas trygghet och personalens arbetsmiljö är den sammantagna bedömningen att skolgårdar ska utpekas som offentlig plats efter verksamhetstid, i syfte att kunna tillämpa förbud mot förtäring av alkohol och lustgas på skolgårdar i Göteborg.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Maria Andersson
Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg
Avdelningschef Styrning och ledning